

Vändra Gümnaasium

Maarit Sild
Maive Runtal
11. klass

**Vändra Gümnaasiumi vilistlaste istutatud puud
ja põõsad koolipargis**

Praktiline töö

Juhendaja: Hille Arumäe

Vändra
2017

Sisukord

Sissejuhatus.....	3
1. Vändra Gümnaasiumi kooliaed ja haljasala	4
2. Andmed lõpetajate puude kohta.....	6
3. Informatsiooni kogumine lendude istutatud puude kohta	8
4. Praktilise töö käik	11
Kokkuvõte	13
Resümee.....	14
Kasutatud allikate loetelu	15

Sissejuhatus

Vändra Gümnaasiumis on traditsiooniks igal lennul istutada üks puu¹ või põõsas² gümnaasiumi territooriumile. Need puud ja põõsad on oluliseks osaks Vändra Gümnaasiumi koolipargi³ väljakujunemisel.

Meie praktiline töö „Vändra Gümnaasiumi vilistlaste⁴ istutatud puud ja põõsad koolipargis“ kirjeldab tegevusi vilistlaste istutatud puude ja põõsaste asukoha tuvastamisest, liikide määramisest, plaani koostamisest ning puude ja põõsaste märgistamisest siltide abil koolipargis. Antud praktilise töö eesmärk on kindlaks teha võimalikult paljude Vändra Gümnaasiumi lendude istutatud puude ja põõsaste asukohti, et hiljem need ära märgistada ning nende kohta informatsioon kirja panna. Tuvastatud puude andmetest koostame ka plaani kaardi kujul.

Töös kasutatud informatsioon, vilistlaste istutatud puude asukohtade ja liikide kohta, on Vändra Gümnaasiumi vilistlaste ja töötajate teadmiste ning nende mälestuste põhine. Informatsiooni hankisime ka kooli arhiivist ja raamatukogust, et teada saada, kui vana on traditsioon: istutada puid kooli territooriumile lõpetamise puhul. Kahjuks ei ole praegusel hetkel talletatud ühtegi kogumikku, mis annaks teavet traditsiooni kohta edasi tulevastele põlvvedele. Seetõttu on meie töö vajalik nimetatud teabe talletamiseks ning seda võib võtta kui meiepoolset kingitust kooli 95. juubeliks.

¹ **Puu** on hästi kujunenud varrega (tüvega) puittaim, mis võib saavutada suured mõõtmed (Puu, 2016).

² **Põõsas** on puittaim, mille tüvi haruneb maapinna lähedalt ja moodustab mitu ühetugevust tüvikut (Põõsas, 2014).

³ **Park** on mitmekesise taimestikuga, sealhulgas puude või põõsastega haljasala (Park, 2015).

⁴ **Vilistlane** on õppeasutuse lõpetanu (Vilistlane, 2015).

1.Vändra Gümnaasiumi kooliaed ja haljasala

Vändra Gümnaasiumi kooliaed⁵ on rajatud 1924. aastal. Kooliaia ja ümbruse arendamine on olnud tihedalt seotud paikkonna haridus- ja kultuurilooga.

- 1924. a. 1. jaanuaril võeti Vändra kool põllumajandusliku ühisgümnaasiumina riigikoolide võrku. Selle nime õigustamiseks oli sama aasta sügisel kooli juurde loodud põllumajanduslik abimajand, mida loemegi kooliaia asutamise alguseks. On teada, et aiandusõpetaja Endel Lambi projekti järgi kujundati kooli algusaastatel maja ümbrus ja loodi dendropark⁶.
- 1926. a. alustati õpetaja Johan Kalepi juhendamisel kooli köögiviljaaia ja põlluviljade katsekultuuride osakonna rajamist. Kooliaed pidi looma eeldused põllumajanduslike vaatluste ja katsete sooritamiseks ning pakkuma jaotusmaterjali botaanikatundides.
- 1932. a. ehitati koolile 120 m²-ne truubiküttega kahepoolne lavatikasvuhoonet. Kasvuhoonet on korduvalt remonditud ja korra tulekahju järgselt uuesti ehitatud ning samal kohal asub ja tegutseb see praegugi.
- 1934. a. alustati dendropargi rajamist ja ehitati lasketiir.
- 1954. a. kevadel istutati suur õunaaed (umbes 120 puud).

Järgnevatel aastatel on koolimaja ümbrusesse kujunenud liigirohke pargi ala, mida on täiendatud lõpetajate istutatud puude ja põõsaste näol (Kukk & Rõõmusaare, 2007, lk 6-8).

Kooliaed suurusega 1,1 ha paikneb kooli territooriumi lõunapoolses osas. Kooliaial on eelkõige õpetuslik ja kasvatuslik eesmärk. See annab eelteadmisi looduse tundmaõppimiseks ekskursioonidel, õppekäikudel ja matkadel ning loob tingimused lihtsamate fenoloogiliste vaatluste tegemiseks ja aiatöö võtete õpetamiseks-õppimiseks, võimaldab loodusliku materjali saamist õppetundide näitlikustamiseks.

⁵ **Kooliaed** on koolile kuuluv maa-ala, kus on võimalik kasvatada põllukultuure (Kooliaed, 2015).

⁶ **Dendropark** on park, kus kasvavad erinevad, sealhulgas haruldased puude ja põõsaste liigid (Dendropark, 2012).

Kooliaed jaguneb järgmisteks osadeks:

1. katmikala (kasvuhoone, lava)
2. viljapuuaid
3. marjapõõsaste aed
4. ilu- ja lilleaed
5. kollektsioonid
6. paljundusaed
7. õuesõppeklass
8. looduslik rohumaa
9. algklasside aiamaa

Kooliaias sooritatakse kõik õppeprogrammides ettenähtud aianduslikud tööd, kasvatatakse programmides märgitud taimekultuure, samuti dekoratiivtaimi kooliümbruse ja kooliruumide kaunistamiseks. Kooliaias kasvatatakse lilli, lilleseemneid ja istikuid. Kooliaia saadustest müüakse elanikkonnale taimi ja istikuid. Kooliaias on esikohal püsielementide - bioloogiliselt huvitavate puude, põõsaste ja teiste püsitaime osatähtsus. Kogu aias pööratakse erilist tähelepanu kollektsioonidele. Kolleksioonide osakonnas kasvatatakse dekoratiivtaimi, bioloogiliselt huvitavaid ning Eesti taimestiku iseärasusi peegeldavaid taimeliike, ravimtaimi, teravilju, köögivilju jms. Paljundusosakonnas tegeletakse peamiselt püsilillede, dekoratiivpõõsaste ja puude ning marjapõõsaste paljundamisega (info pärit mapist „Aed“).

Kooliümbruse haljasalal kasvab mitmeid leht- ja okaspuid. Kooliaias ja haljasalal olevad puud on istutatud enamasti iga lõpetanud lennu õpilaste poolt kevadel, viimasel koolipäeval - tutipäeval. Traditsiooniga - iga lend istutab puu kooli haljasalale, alustati 1970. aastal (Kukk & Rõõmusaare, 2007:8), kuid Vändra Gümnaasiumi raamatukogu juhataja Mari Nuut ütluste kohaselt on lõpetajad puid istutanud juba aastast 1959.

2. Andmed lõpetajate puude kohta

Kooli ümbruse haljasalal tuvastasime vilistlaste antud informatsiooni põhjal 23 lehtpuud, 5 okaspuud ja 2 pöösast. Lõpetajate istutatud puude andmed asuvad tabelis 1.

Tabel 1. Lõpetajate istutatud puud läbi aegade.

Jrk nr	Istutamise aeg	Lennu nr	Puu/pöõsa liik
1.	1959	32	Kämmalvaher (<i>Acer platanum</i>)
2.	1970	43	Harilik tamm (<i>Quercus robur</i>)
3.	1978	51	Harilik pihlakas (<i>Sorbus aucuparia</i>)
4.	1980	53	Harilik tamm (<i>Quercus robur</i>)
5.	1980	53	Harilik tamm (<i>Quercus robur</i>)
6.	1981	54	Sookask (<i>Betula pubescens</i>)
7.	1982	55	Harilik tamm (<i>Quercus robur</i>)
8.	1982	55	Harilik tamm (<i>Quercus robur</i>)
9.	1983	56	Sookask (<i>Betula pubescens</i>)
10.	1984	57	Arukask (<i>Betula pendula</i>)
11.	1985	58	Harilik pihlakas (<i>Sorbus aucuparia</i>)
12.	1986	59	Harilik tamm (<i>Quercus robur</i>)
12.	1989	62	Harilik tamm (<i>Quercus robur</i>)
13.	1987	60	Harilik kuusk (<i>Picea abies</i>)
14.	1991	64	Arukask (<i>Betula pendula</i>)
15.	1992	65	Harilik kadakas (<i>Juniperus communis</i>)

16.	1996	69	Harilik kuusk (<i>Picea abies</i>)
17.	1998	71	Harilik vaher (<i>Acer platanoides</i>)
18.	1999	72	Arukask (<i>Betula pendula</i>)
19.	2001	74	Harilik tamm (<i>Quercus robur</i>)
20.	2002	75	Harilik saar (<i>Fraxinus excelsior</i>)
21.	2008	81	Harilik kirsipuu (<i>Prunus cerasus</i>)
22.	2009	82	Harilik vaher (<i>Acer platanoides</i>)
23.	2010	83	Serbia kuusk (<i>Picea omorika</i>)
24.	2011	84	Harilik pärn (<i>Tilia cordata</i>)
25.	2012	85	Harilik elupuu (<i>Thuja occidentalis</i>)
26.	2013	86	Harilik metsviinapuu (<i>Parthenocissus quinquefolia</i>)
27.	2014	87	Harilik pirnipuu (<i>Pyrus communis</i>)
28.	2015	88	Harilik kirsipuu (<i>Prunus cerasus</i>)
29.	2016	89	Kuldsõstar (<i>Ribes aureum</i>)
30.	2017	90	Ploomipuu 'Ave' (<i>Prunus domestica</i>)

Tabelis 1 olevad puud ja põõsad on kujutatud Vändra Gümnaasiumi maa-ala plaanil vt [joonis 2](#), kus number kaardil kujutab vastava lennu istutatud puud.

3. Informatsiooni kogumine lendude istutatud puude kohta

Praktilise töö jooksul otsisime koos infot lõpetajate puude ja põõsaste kohta, käisime neid tuvastamas, valmistasime lamineeritud sildid, Maarit tegeles QR-koodide valmistamisega ja siltide vormistamisega, Maive kujundas ja valmistas kaardi, mis kujutab kooli ümbruses olevaid lõpetajate puid ja põõsaid.

Praktilist tööd alustasime oktoobri kuus info otsimisega kooli kantseleist ja raamatukogust. Kantseleis oli olemas mapp, kust leidsime infot kooliaia ja selle ajaloo kohta ning eelneva Inga Kuke ja Tõnu Rõõmusaare uurimistööst - "Vändra Gümnaasiumi kooliaed ja -ümbrus läbi aegade". Sellest uurimistööst leidsime infot ka traditsiooni arvatava alguse kohta, kuid kahjuks sellega ka puude ja põõsaste istutamise informatsioon piirdus. Kooli raamatukogus info puudus täielikult. Järgmisena otsisime nimekirju Vändra Gümnaasiumi lõpetajatest. Üks vilistlaste nimekiri leidis Vändra Gümnaasiumi kodulehel ja teise saime õpetaja Hille Arumäe käest. Kuna informatsiooni puude ja põõsaste kohta pole kirjalikult talletatud, siis tuli see saada küsitluse teel. Praeguste töötajatega sai otse suhelda Vändra Gümnaasiumis. Endiste töötajate ning vilistlastega sai kontakteeruda Facebook'i ja e-maili teel. Nimekiri igas lennus olnud inimestest, kellega Facebook'is ühendust võtta, on olemas Vändra Gümnaasiumi kodulehel, kui ka väljatrükitud kujul. Neid inimesi, keda Facebook'is ei ole, oli võimalik otsida läbi Google'i otsingutulemuste. Selle kaudu on võimalik leida paljude inimeste kontaktandmed sealhulgas e-maili aadress.

Kõige pealt alustasime tuttavate inimeste küsitlemisega, kes on Vändra Gümnaasiumi lõpetanud või mõni nende sõber või tuttav on lõpetanud selle kooli. Sellisel viisil oli kõige lihtsam alustada, sest kontaktandmed olid juba olemas ja oli mugav koheselt ühendust võtta. Tuttavate kaudu sai palju informatsiooni hilisemate lendude puude ja põõsaste kohta, nii tuvastasime kaheksa puud. Järgmisena hakkasime küsitlema Vändra Gümnaasiumi õpetajaid ja töötajaid, kellel on olnud lõpuklasse, kes on ise Vändra Gümnaasiumi lõpetanud või kokku puutunud puude istutamisega. Õpetajatelt ja töötajatelt saime teada kuus puu asukohta ja nende lennu numbrit. Kahjuks paljud puud ja põõsad jäid tuvastamata, sest ka õpetajad ei mäleta kõiki puid ja põõsaid, mis on nende lennud istutanud, kuna lende on palju

olnud ja ka mitmeid aastaid on mööda läinud. Samuti on Vändra Gümnaasiumis töötanud ja õppinud inimesi töötamas nüüd naaberkoolides, siis saatsime kirja ka nendesse koolidesse. Sealt saime tagasisidet nelja puu kohta, kus oli kirjeldatud puude asukohta ja millised lennud olid need puud istutanud. Järgmisena võtsime ette lõpetajate nimekirjad. Alustasime viimaste lendudega, sest tänapäeval on paljudel noortel olemas Facebook'i kontod ja Facebook'i kaudu on kõige lihtsam inimestega ühendust võtta. Otsisime välja kindla lennu inimesed, kellel on olemas Facebook ja hakkasime neile kirju saatma, küsides abi puude tuvastamisel ja nii iga lennuga, vt Joonis 1.

Tere!

Oleme Maarit Sild ja Maive Runtal ning teeme Vändra Gümnaasiumis praktilist tööd "Vändra Gümnaasiumi vilistlaste istutatud puud ja põõsad koolipargis".

Palun meenutage, millise puu või põõsa ja kuhu Te istutasite koos oma klassiga aastal (aasta arv)?

Ehk leidub sellest päevast ka mõni pilt, millelt on puu või põõsa täpsem asukoht näha.

Tänades

Maarit ja Maive

Joonis 1. Vilistlastele saadetud kirjad.

Kahjuks väga paljud vilistlased kirjadele ei vastanud, kuid siiski saime nende abil tuvastatud kümme puud ja kaks põõsast. Tuvastatud puudest ja põõsastest tegime ka pildid nutiseadmete abil, et asukoht ära ei ununeks ja kindlasti õige taim saaks ära märgitud. Töö käigus selgus, et osad istutatud puud on ära kuivanud või vigastada saanud ja neid puid kooli haljasalal enam ei ole. Puude ja põõsaste tuvastamine võttis palju aega ja kestis oktoobrist maini. Kuna väga paljud vilistlased ei mäleta täpselt oma lennu puu või põõsa istutamist, siis tuli vastustesse kriitiliselt suhtuda, et saada kätte kõige tõesem informatsioon. Lisaks sõltub antud praktiline

töö ka väga palju tutvustest ning ei ole võimalik eeldada, et selle raames saab selgeks kõikide puude ja põõsaste liikide, asukoht ja lennu vaheline seos. Samas on see väga heaks eelduseks, et tulevikus hakata talletama järgnevate lendude puud ja põõsaid ning leida ajapikku informatsiooni selle praktilise töö käigus leidmata jäänud lendude puude ja põõsaste kohta.

4. Praktilise töö käik

Kui vajalik info vilistlastelt oli kogutud, puude ja põõsaste liigid ja asukohad kindlaks tehtud, siis veebruaris alustasime andmete kaardile kandmisega. Esmalt oli vaja kanda aluskaardile Väandra Gümnaasiumi ümber oleval haljasalal arvatavad lõpetajate istutatud puud ja põõsad. Aluskaardiks oli Väandra Gümnaasiumi maa-ala plaan, millel on kujutatud kooli territooriumil olev haljasala, kuid kaardilt puudub kooliaeda hõlmav ala, sest kooliaia kohta kaarti ei leidunud. Kaardile märkisime puude ja põõsaste asukohad ning nende liigid, mis meil on juba tuvastatud. Tuvastatud puud ja põõsad märkisime rohelise ringiga ning ringi sisse märkisime lennu numbrit musta värviga. Kuna kaardile oli vaja puud ja põõsad märkida võimalikult täpselt, siis kulus täpse kaardi tegemiseks päris mitu kaarti. Puude ja põõsaste märkimisel kaardile tuli jälgida nende asukohti ning omavahelisi kaugusi, et kõik puud ja põõsad kaardile mahuksid ja kaart tunduks võimalikult täpne ja reaalne, vt joonis 2.

Joonis 2. Puude ja põõsaste asukohti kirjeldav kaart.

Järgmisena tuli hakata valmistama QR-koode, et need lisada puude või põõsaste siltidele. QR-koodid löime QR Code Generator keskkonnas <https://www.the-qrcode-generator.com/>. Nutiseadmete abil saab nende koodide abil vaadata taime kohta käivat täpsemat informatsiooni, näiteks kirjeldusi ning kooliõpilased saavad nende abil õppida puid ja põõsaid tundma. Ka kõik teised soovijad saavad soovi korral QR-koode kasutada. Koostasime igale puule ja põõsale lamineeritud sildid, et sildid ilmastiku tingimuste tõttu ei hävineks, katsime sildid kilega, mis kaitseks silte niiskuse eest. Nendel siltidel on olemas taime liigi nimetus, istutamise aasta, lennu number ja QR kood. Sildid paigaldame nõõri abil puu külge, et õpilased ja muidu huvilised saaksid hiljem puu või põõsa kohta rohkem infot, vt joonis 3.

Joonis 3. Puude sildid.

Kokkuvõte

Meie praktiline töö „Vändra Gümnaasiumi vilistlaste istutatud puud ja põõsad koolipargis“ kirjeldab vilistlaste istutatud puude ja põõsaste asukoha tuvastamist, liikide määramist, kogutud info põhjal haljasala plaani koostamist, lamineeritud siltide valmistamist ning puude ja põõsaste märgistamist siltidega.

Antud praktilise töö eesmärk oli teha kindlaks võimalikult paljude lendude istutatud puude ja põõsaste asukohad, et hiljem need ära märgistada ja nende kohta informatsiooni kirja panna. Samuti koostasime lendude istutatud puude ja põõsaste kohta plaani kaardi kujul. Töö käigus tuvastasime ja märgistasime 30 lõpetajate istutatud puud ja põõsast. Nende hulgas oli 23 lehtpuud, 5 okaspuud ja 2 põõsast. Tuvastatud puud ja põõsad märgistasime ära siltide abil, mille peal on kirjas puu või põõsa liik, istutamise aasta, lennu number ja QR-kood. QR-koodi abil on võimalik nutisedmetega vaadata täiendavat infot kindla puu või põõsa liigi kohta.

Selle tööga alustasime traditsiooni sildistada Vändra Gümnaasiumi vilistlaste istutatud puud ja põõsad, et hiljem oleks lõpetajatel kergem enda istutatud puu või põõsas üles leida. Siltide abil saavad ka soovijad tutvuda erinevate puude ja põõsastega lähemalt. Samuti saab kasutada sildistatud puid õpilaste õppetöös, nende abil on võimalik õpilastel õppida tundma erinevaid puid ja põõsaid.

Seda tööd tehes saime tutvuda kooli ja kooliaia ajaloo, laiendada oma silmaringi looduse osas ja veel oli meil võimalus suhelda paljude inimestega.

Resümee

Our practical work “The Planted Trees and Bushes of the Graduates of Vändra Gymnasium in the School Park” describes identifying the location of the trees and bushes planted by the graduates, determination of the species, mapping the information, making laminated tags and marking the trees and bushes with tags. The purpose of this practical work was to identify the locations of trees and bushes planted by the graduates and collect the necessary information for tagging the plants. Also, we composed a map about the trees and bushes planted by the graduates.

In the course of the work, we identified and marked 29 trees and bushes planted by the graduates. There were 22 hardwood trees, 5 conifers and 2 bushes. We marked the identified trees and bushes with tags that have information about the species of the plant, the year of the plantation, the class year and QR-code written on them. With the QR-code it is possible to look up additional information about a certain tree or bush with a help of a smart-device.

With this work, we started the tradition to mark the planted trees and bushes of the graduates of Vändra Gymnasium so it would be easier for the graduates to find their plants. Also, all of the people who are interested can see the information about these trees or bushes. The tags can also be used in schoolwork so students can learn about the trees and bushes.

While writing this practical work we learned about the history of the school and the school garden, broadened our horizon about the nature and we also had a chance to communicate with a lot of people.

Kasutatud allikate loetelu

Dendropark. (2012). Vikipeedia Vaba ensüklopeedia

<https://et.wikipedia.org/wiki/Dendropark> (02.04.17)

Kukk, I. & Rõõmusaare, T. (2007). *Vändra Gümnaasiumi kooliaed ja -ümbrus läbi aegade*. Vändra. <Uurimistöö>.

Park. (2015). Vikipeedia Vaba ensüklopeedia <https://et.wikipedia.org/wiki/Park> (30.11.2016)

Puu. (2016). Vikipeedia Vaba ensüklopeedia <https://et.wikipedia.org/wiki/Puu> (30.11.16)

Põõsas. (2014). Vikipeedia Vaba ensüklopeedia <https://et.wikipedia.org/wiki/P%C3%B5%C3%B5sas> (30.11.16)

Vilistlane. (2015). Vikipeedia Vaba ensüklopeedia <https://et.wikipedia.org/wiki/Vilistlane> (30.11.16)

Märkmed kooliaia ajaloo kohta. (s.a.) Arhiivimaterjal.

Kooliaia kaust (s.a.) Kogutud andmed kooliaiaast (R. Eesmäe, T. Kont)